

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ב

שם השיעור: תשועת ירושלים והמלכת ה' (תהלים מו-מח)

שם המרצה (כתובת דוא"ל) - יעל ציגלר yaelziegler@gmail.com

לעילוי נשמת שמואל יוסף הכהן בן שלמה דוד ושיינע פייגיל

1) מלבי"ם ביאור הענין תהלים מ"ח, א'

שיר מזמור – מזמור זה נתיסד על סער גדול שהיה בעת ההיא מפוצץ הרים ומשבר סלעים, ובהר ציון ששם ג"כ היה הסער לא הזיק מאומה, כי ה' השוכן בהר הזה הגין עליה, והיה הסער הזה להם לטובה כי אז התחבח מלכי ארץ ויחדו באניות תשיש לכבוש את ארץ ישראל, והסער הזה שבר אניותיהם והכה בים חילם, והוא קחב עם המזמור שלמעלה סי' מ"ו.

מלבי"ם ביאור הענין תהלים מ"ח, ב'

וביחוד הוא ההילול על השגחתו בעיר א-לקינו.

2) מלבי"ם ביאור הענין תהלים מ"ו, א'

למנצח לבני קרח – מבואר מענינו שנתיסד על שטף מים רבים שהיה אז בארץ סוריא, שנהר פרץ את גדותיו ושטף מדינות והחרב ערים רבים ושם שמות בארץ, ובהגיע השטף לארץ הקדושה שם לא הזיק מאומה, מפני כבוד ה' השוכן ביחשלים... ובעת ההיא היה ערץ אחד ממלכי סוריא מרגיז ממלכות וכבש והחרב מדינות רבות, וישם פניו להלחם בישראל, ושטף הנהר אבד את מחנהו וכלי מלחמתו ומזה ראו כי ה' אתם.

3) רד"ק תהלים פרק מו, ג

על כן לא נירא בהמיר ארץ. ענין בהמיר ארץ ובמוט הרים הוא דרך משל על המלחמות החזקות שתהיינה בין העמים, כמו שכתב: וכתתו גוי בגוי ועיר בעיר (דהי"ב טו, ו), וכן: יהמו יחמח מימיו (בפסוק הבא), הכל הוא דרך משל על המלחמות העצומות והצחת הגדולות.

4) תהלים מו, ח, יב

ה' צבאות

עמנו

משגב

לנו

א-לקי יעקב

5) רד"ק תהלים פרק מו, ו

לפנות בקר, אמר בקר, לפי שמתחילה תהיה שם מלחמה על יחשלים, כמו שנאמר בנבואת זכריה (יד, ב): ונלכדה העיר ונשסו הבתים. והעת ההיא תקרא ערב, ועת הישועה תקרא בוקר, כמו שאומר שם גם כן (שם פסוק ז): והיה לעת ערב יהיה אור, וכן אמר הַנָּה לפנות בקר:

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ב

6) אבן עזרא תהלים פרק מו, ח

ה' צבאות עמנו - אז יראו העמים כי השם עמנו כי לא נמוט כמוהם:

7) אבן עזרא תהלים מח, א

(א) למנצח לבני קרח על עלמות - שם פיוט יש אומרים כי מזרע בני קרח היה זה המשורר בימי חזקיהו בשוב סנחריב אחור והנכון בעיני כי ידבר על יחשלים על המלחמות:

8) מיוחס לרשב"ם תהלים מ"ו, ב'

לא נירא בצחת - מזמור זה יסד בשעה שבא סנחריב על יחשלים ונפל שם הוא וכל עמו.

מיוחס לרשב"ם תהלים מ"ו, ג'

בהמיר ארץ - סנחריב המיר כל הארצות, כדאמרין (משנה ידים ד':ד'): בא סנחריב ובלבל את כל העולם, שנאמר: ועתידותיהם שוסתי (ישעיהו י':ג).
ובמוט הרים - שכל ההרים נתמטטו לפניו שבבש כל העולם.

מיוחס לרשב"ם תהלים מ"ו, ה'

נהר פלגיו ישמחו - נהר ארץ ישראל היו משמחים כבתחילה ציון עיר האלהים, שלא היו מעורבבים ומשוטפים ממימי סנחריב.

9) מיוחס לרשב"ם תהלים מ"ו, ו'

לפנות בקר - שבערב באו נכח יחשלים, ולנו שם הלילה, ובבקר נמצאו מתים: וישכימו בבקר והנה כולם פגרים מתים (מלכים ב' י"ט, ל"ה, ישעיהו ל"ז, ל"ו).

10) מיוחס לרשב"ם תהלים מ"ח, ג'

וגם זה נעשה על סנחריב.

11) מדרש תהלים מד

מכאן אתה למד שלא היה ביד ישראל כשיצאו ממצרים מעשים שיגאלו בהם ולא מעשה אבותם ולא בזכותם נקרע הים אלא לעשות לו שם. וכן הוא אומר (שם יד) כבהמה בבקעה תד. וכשנגאלו ממצרים אמר להם משה לא במעשיכם אתם נגאלין אלא למען תספר באזני בנך ליתן שבח למקום שבניו מספרים כבודו בין העכו"ם. וכן הוא אומר (תהלים צו, א) שיח לה' שיר חדש. (שם ג) ספח בגוים כבודו.

12) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צד עמוד א

ביקש הקדוש ברוך הוא לעשות חזקיהו משיח, וסנחריב גוג ומגוג. אמרה מדת הדין לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם! ומה דוד מלך ישראל שאמר כמה שיחת ותשבחות לפניך - לא עשיתו משיח, חזקיהו שעשית לו כל הנסים הללו ולא אמר שירה לפניך - תעשהו משיח?